

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΥΘΩΝ

NARCISSUS
PANDORA

ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ

Ο μύθος του Νάρκισσου συναντάται σε διάφορες εκδοχές. Η πιο δημοφιλής είναι αυτή του Ρωμαίου ποιητή Οβίδιου που χρονολογείται τον 1^ο αι μ.Χ.

Αυτή η εκδοχή αποτελεί και τη δική μας βάση για την περιγραφή του μύθου ακολούθως.

Κατά τον Οβίδιο, ο θεός-ποταμός Κηφισός βίασε την πανωραία νύμφη Λειριόπη και την άφησε έγκυο. Η Λειριόπη γέννησε τον πανέμορφο Νάρκισσο που έγινε αγαπητό παιδί. Ο μάντης Τειρεσίας προέβλεψε ότι το παιδί θα μεγαλώσει και θα ζήσει πολλά χρόνια, «αρκεί να μη γνωρίσει τον εαυτό του».

Σε ηλικία 16 ετών, ο έφηβος Νάρκισσος ήταν ένας ωραίος νέος που όλοι –γυναίκες και άνδρες-ερωτεύονταν, αλλά ο ίδιος ήταν σκληρός και δεν ανταποκρινόταν σε κανένα ερωτικό κάλεσμα. Μια μέρα που είχε βγει για κυνήγι τον είδε η νύμφη Ηχώ και τον ερωτεύτηκε. Τότε η Ηχώ είχε ακόμα το σώμα της και δεν ήταν μονάχα φωνή. Είχε μια ιδιαιτερότητα στη φωνή: μπορούσε μόνο να επαναλαμβάνει τα τελευταία λόγια του συνομιλητή της. Την είχε τιμωρήσει να μιλάει έτσι η Ήρα, επειδή ανακάλυψε πως όταν ο Δίας ερωτοτροπούσε με άλλες νύμφες, η Ηχώ κρατούσε απασχολημένη την Ήρα με φλυαρίες.

Όταν η Ηχώ είδε τον Νάρκισσο, ένωσε μέσα της τη φλόγα του έρωτα, όπως λέει ο Οβίδιος. Δεν είχε όμως τρόπο να του μιλήσει πρώτη, λόγω της τιμωρίας που της επέβαλε η Ήρα. Έτσι, περίμενε να κούσει τη φωνή του και να επαναλάβει τα τελευταία λόγια του. Ο Νάρκισσος μετά από λίγο παρασύρθηκε σ' ένα παιχνίδι φωνών μαζί της, προσπαθώντας να βρει από πού προέρχεται η φωνή που επαναλαμβάνει τα λόγια του. Λέει στην Ηχώ ότι θέλει να την δει και αυτή φανερώνεται μπροστά του. Ο Νάρκισσος τότε την περιφρονεί. Δεν την θέλει και την απωθεί.

Ο πόθος σιγοτρώνει την Ηχώ και το σώμα της λιώνει, εξαφανίζεται. Η Ηχώ είναι πια μόνο φωνή και κόκκαλα που έγιναν σαν πέτρες. Κρύβεται στα δάση ή σε σπηλιές και την ακούν όλοι, ζει σαν ήχος. Όσες Νύμφες τον ερωτεύτηκαν και είχαν περιφρονηθεί από τον Νάρκισσο, εν τέλει τον καταράστηκαν «να αγαπιέται και να μην τύχει αγαπημένου».

Μια μέρα ο Νάρκισσος ξαπόστασε από το κυνήγι σε μια καθαρή πηγή νερού, μια μικρή λίμνη. Έσκυψε να πει νερό και εκεί είδε την εικόνα της ομορφιάς του. Με άλλα λόγια, είδε τον αντικατοπτρισμό του. Ο Νάρκισσος νόμισε ότι έβλεπε έναν πραγματικό άνθρωπο, ένα πραγματικό σώμα και έμεινε να το κοιτάζει και να το θαυμάζει. Επιχειρούσε να αγκαλιάσει και να φιλήσει τον εαυτό του, μάταια.

Ο ποιητής μεταφέρει τη σκηνή με λεπτομέρειες και δραματικούς στίχους. Ο Νάρκισσος βλέπει το είδωλό του να κάνει τις ίδιες κινήσεις, και νομίζει ότι το είδωλο προσπαθεί να τον αγκαλιάσει, αλλά τους χωρίζει το νερό. Αρχίζει να χάνει τα λογικά του που δεν μπορεί να ενωθεί με το είδωλο. Όταν θα αντιληφθεί αργά ότι το είδωλο είναι ο εαυτός του, δεν θα χαθεί ο πόθος. Σε μια στιγμή κλαίει και τα δάκρυα που πέφτουν στο νερό, αρχίζουν να θολώνουν την εικόνα στην επιφάνειά του, με αποτέλεσμα να νομίζει ότι η μορφή που ερωτεύτηκε παράφορα τον εγκαταλείπει παραμορφώνεται. Από την απελπισία του

αρχίζει να χτυπάει το στήθος του και ματώνει. Η Ηχώ τον λυπήθηκε και επαναλάμβανε τις φωνές του «εε». Ήθελε να πεθάνει. Όταν πια ξεψύχησε εκεί, έλιωσε από τη φλόγα του έρωτα: δεν βρέθηκε το σώμα του που πήγαν να βρουν οι Νύμφες για να του κάνουν κηδεία. Στη θέση του είχε φυτρώσει ένα λουλούδι που το ονόμασαν Νάρκισσος. Ακόμη και όταν ο Νάρκισσος βρέθηκε στη βάρκα του Χάρου, διασχίζοντας τον ποταμό Αχέροντα για τον άλλο κόσμο, έμεινε έκθαμβος να κοιτάζει το είδωλό του στα ύδατα.

ΠΑΝΔΩΡΑ

Η παλαιότερη εκδοχή του μύθου της Πανδώρας (Παν + δώρα) εντοπίζεται στον Ησίοδο, στα έργα *Θεογονία* και στο *Έργα και Ημέραι* (8ος αι π.Χ.) ενώ συνδέεται επίσης και με άλλους αρχαίους μύθους, όπως για τον Προμηθέα.

Ο Προμηθέας (προ + μήτις = σκέψη), γιος του Τιτάνα Ιαπετού και της Ωκεανίδας Κλυμένης, αναλαμβάνοντας να προστατέψει τον Άνθρωπο από τη δύναμη της φύσης αποφάσισε να του χαρίσει τη φωτιά, την οποία ο Δίας είχε κρύψει από τους θνητούς. Επισκέπτεται, λοιπόν, το εργαστήρι του θεού Ήφαιστου, τοποθετεί τη φωτιά κρυφά σε ένα κούφιο στέλεχος καλαμιού και τη μεταφέρει στους ανθρώπους. Εξαιτίας αυτής της κίνησης, αποδίδεται στον Προμηθέα η ανάπτυξη των Επιστημών και των Γραμμάτων, άρα και η πρόοδος του Ανθρώπου.

Η τόλμη του Προμηθέα προκάλεσε την οργή του Δία με ολέθριες συνέπειες τόσο για τον ίδιο όσο και για την ανθρωπότητα. Για τον αμαρτωλό Τιτάνα, ο πατέρας των θεών Δίας μηχανεύτηκε μαρτύριο αγωνιώδες. Όπως το δραματοποιεί ο Αισχύλος, ο Ήφαιστος συνοδευόμενος από το Κράτος και τη Βία, έλαβε οδηγίες να δέσει τον Προμηθέα σ' έναν απόμακρο βράχο στον Καύκασο με δεσμά που κανένας δεν μπορούσε να λύσει. Εκεί για μια αιωνιότητα, κάθε μέρα θα τον επισκεπτόταν ένας αετός που θα ράμφιζε το συκώτι του. Κάθε νύχτα το συκώτι θα αναπλασσόταν και το βασανιστήριο θα επαναλαμβανόταν, μέχρι ένας γόνος του Δία να μπορέσει να φέρει τη λύτρωση: ο αετός έπεσε πληγωμένος από ένα βέλος του ημίθεου Ηρακλή.

Επιπλέον ο Δίας για να εκδικηθεί τους ανθρώπους που πήραν τη φωτιά από τους θεούς, ετοίμασε ένα παραπλανητικό δώρο: ζήτησε από τον Ήφαιστο να δημιουργήσει από χώμα την πρώτη γυναίκα, ένα πλάσμα πανέμορφο και θελκτικό μα ταυτόχρονα ύπουλο και κακό (την αρχαιοελληνική εκδοχή της Εύας). Οι υπόλοιποι θεοί προίκισαν το δημιούργημα του Ήφαιστου με δώρα, γι' αυτό ονομάστηκε Πανδώρα.

Όπως όλοι οι μύθοι, έτσι και αυτός της Πανδώρας ερμηνεύεται με ποικίλους τρόπους. Σύμφωνα με μία εκδοχή, η τιμωρία του Δία προς τους ανθρώπους είναι αυτή η καθαυτή η γυναίκα (η Πανδώρα). Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, η τιμωρία προήλθε από την απροσεξία, ή περιέργεια, ή ανυπακοή της γυναίκας. Λέγεται ότι στο γάμο της, η Πανδώρα είχε δεχθεί δώρα από ζηλόφθονους θεούς κλεισμένα μέσα σε ένα πιθάρι με την εντολή να μην το ανοίξει. Εκείνη όμως αφαίρεσε το πώμα από το πιθάρι και ξεχύθηκαν στην ανθρωπότητα όλα τα δεινά που περιείχε. Το μόνο που απέμεινε μέσα στο πιθάρι όταν η Πανδώρα το σκέπασε ήταν η Ελπίδα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Richard Buxton (2005), *Οι ελληνικοί μύθοι. Ένας ολοκληρωμένος οδηγός*, Αθήνα, εκδόσεις Πατάκη